

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ЕФЕКТИВНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Газдик Мирослава Миронівна

Директор

Вище професійне училище № 3 м. Мукачево

gazdyk.myroslava@gmail.com

У часі економічних, соціальних, новітніх науково-інформаційних змін традиційна філософія освіти зазнає трансформації. Основні чинники впливу проявляються в глобалізації та інформатизації усіх сфер суспільного життя, у швидкій зміні цифрових технологій, в розвитку наукових досліджень, у збільшенні інформації, а відтак, в модернізації та постійному оновленні змісту освіти, в удосконаленні організація освітнього процесу відповідно до сучасних науково-технічних досягнень.

XXI століття висуває до професійної освіти нові вимоги щодо важливості розвитку та підготовки суб'єктів навчання на основі впровадження нових прогресивних освітніх концепцій, задіяння сучасних технологій і науково-методичних досягнень в освітній процес професійної підготовки здобувачів освіти. Модернізація системи професійної освіти спрямована на забезпечення її якості відповідно до новітніх досягнень науки, технологій, культури, педагогічної теорії та практики. В сучасних освітніх реаліях із залученням нових підходів і цифрових технологій в освітній процес, активно розробляються нові критерії щодо ефективності підготовки майбутніх кваліфікованих професійних фахівців у максимально комфортних умовах змішаного навчання.

Нині змішане навчання в професійній освіті слід розглядати як коректне та гармонійне поєднання двох форм навчання – онлайнової (дистанційної) форми навчання (для опанування теоретичних знань) та офлайнової (традиційної) форми (для оволодіння практичними вміннями та навичками, професійними практичними компетентностями), що дозволить взаємо компенсувати переваги дистанційного та традиційного навчання з уникненням недоліків кожної із систем навчання.

Важливою умовою ефективного застосування змішаного навчання є мотиваційна, психологічна, технологічна та методична готовність педагогічного колективу закладу освіти. Важливими аспектами також виступають проєктування освітнього сценарію в контексті дій та досвіду, вибір моделі освітнього процесу, деталізована підготовка й організація самостійної роботи майбутніх фахівців. Технологічними рішеннями змішаного навчання виступають забезпечення безперешкодної доступності до освітніх матеріалів, можливість зручного зв'язку педагога із здобувачами освіти, автоматизація постійного моніторингу контролю успішності освітнього процесу. Методичними підходами змішаного навчання виступатимуть ефективне занурення суб'єктів навчання в освітній процес, оволодіння навчальним матеріалом, взаємодія між здобувачами освіти, вибудова індивідуальної освітньої траєкторії з персоналізацією доступу та роботи в ньому.

Зауважимо, що для запровадження змішаного навчання необхідно провести планування всього освітнього процесу з врахуванням усіх взаємопов'язаних видів навчальної та виховної діяльності закладу освіти. Слід мати чітко сформульовані очікувані результати освітнього процесу, розуміння етапності його проведення, прогнозування досягнення очікуваних результатів навчання та співвідношення їх із цілями освітньо-професійної програми.

Дослідники Ч. Бонк та Ч. Грехам¹⁴ виокремлюють чотири рівні реалізації змішаного навчання: активностей, курсу, програми та інституційний (табл. 1).

Таблиця 1

Рівні реалізації змішаного навчання (за Ч. Бонком та Ч. Грехам) [2]

Назва	Сутність і способи реалізації
Рівень активностей	Поєднання елементів очної та дистанційної взаємодії, у межах спланованого заняття. Наприклад, у навчальній аудиторії одна група суб'єктів навчання вивчає матеріал за друкованим підручником, інша – опрацьовує додаткові інтернет ресурси на персональних гаджетах (планшети, смартфони, персональні комп'ютери). За певний час групи міняються місцями, а після впровадження інтегративного навчання та узагальнення вивченого матеріалу виконують групові або індивідуальні завдання.
Рівень курсу	Найбільш поширений спосіб змішування, при якому використовується упорядковане поєднання онлайн та очних елементів або ресурсів навчального курсу (наприклад, лекційний матеріал може бути представлений у режимі відео й опрацьовуватися здобувачами освіти вдома, а семінари можуть проходити в традиційно у навчальній аудиторії; або лекційні заняття проводяться в аудиторії, а матеріали для індивідуального або самостійного опрацювання можуть надаватися для опрацювання віртуально). Так, для прикладу, спеціально розроблені змішані «М-курси» у віртуальному середовищі (Університет Центральної Флориди) у яких зменшена кількість аудиторних занять і значно збільшена кількість години для індивідуального й самостійного навчання.
Рівень освітньої програми	Зазвичай, це поєднання офлайнових та онлайнних курсів. Наприклад, обов'язкові курси програми вивчаються за традиційною методикою в аудиторії, а вибіркові дисципліни задіюють комбіноване самостійне (дистанційне) опрацювання освітніх матеріалів у режимі онлайн та проводяться очні консультації викладача (індивідуальні чи групові). Наприклад, освітні програми з права в закладах вищої освіти Нової Зеландії у більшості розміщено у віртуальному середовищі, і тільки 15 % навчального часу відведено на традиційну взаємодію з викладачем у аудиторії під час очних зустрічей чи консультацій.
Рівень закладу вищої освіти	На рівні закладу вищої освіти відбуваються локальні поєднання індивідуальних навчальних інструкцій із груповою інформаційною онлайн взаємодією. Наприклад, здобувачі освіти Університету Фенікса чергують традиційні очні заняття із онлайнними заняттями. Так традиційні заняття є обов'язковими на початку і наприкінці семестру, а онлайнні проходять в середині семестру. Також, в Університеті штату Іллінойс суб'єктам навчання дозволено проходити ряд навчальних курсів під час канікул дистанційно.

Змішане навчання може здійснюватися за такими формами (Bielawski & Metcalf, 2002):

– синхронні очні форми (семінари, практичні заняття, лекційні заняття тощо);

– синхронні дистанційні форми (вебінари, віртуальні класи, обмін миттєвими повідомленнями, коучінг тощо);

– асинхронні форми (навчання з використання електронної системи підтримки навчанням, оцінювання знань (опитування, тестування), робота з вебдокументами, вебсторінками, відео- та аудіофайлами, спілкування в освітніх інтернет спільнотах, на дискусійних форумах, з використанням електронної пошти тощо) [1].

Організація змішаного навчання неможлива без використання платформи електронного навчання, що містить систему управління навчанням LMS (з англ. Learning Management System). Нині на ринку представлено багато LMS-платформ, котрі спеціалізуються на корпоративному навчанні. Деякі з них характеризуються розширеними функціями, що дозволяє впроваджувати перепрофілювання контенту. Окрім приватних платформ, також, є платформи з відкритим кодом (Moodle, BrainCert, DotLRN, Litmos, Claroline, Sakai, Open edX тощо).

Зазначимо умови ефективної організації змішаного навчання у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців:

1) створення та постійне наповнення інформаційно-освітнього середовища закладу освіти з персоналізацією для педагога і здобувача освіти з метою реалізації власних цілей, темпу та способу навчання, можливості для осмислення освітньої діяльності з чітким розумінням мети навчання;

2) створення умов для ефективного поєднання онлайн-навчання з аудиторним навчанням із використанням цифрових інструментів для контролю знань, активності та ефективності навчання здобувачами освіти з метою корекції освітнього їх прогресу, налагодження ефективної взаємодії між педагогами і здобувачами освіти та між собою,

3) методичне проектування освітнього процесу, навчальних дисциплін як послідовності дій для ефективного оволодіння матеріалом здобувачами освіти, постійне оновлення навчально-методичного матеріалу із застосування цифрових технологій, оновлення методів і різних форм організації освітнього процесу, в контексті нової української школи, активна підтримка при взаємодії всіх учасників освітнього процесу тощо;

4) простір для інтенсивного обміну ідеями та поглядами всіх учасників освітнього процесу, активне залучення кожного здобувача освіти в освітній процес, комфортна взаємодія на досягнення індивідуальних і групових освітніх цілей

5) організація та інформаційно-методичне удосконалення освітнього матеріалу самостійної роботи, упровадження педагогічної рефлексії;

6) встановлення зворотнього зв'язку між педагогом і здобувачами освіти;

7) упровадження систематичного моніторингу змішаного навчання та усунення освітніх проблем із метою підвищення професійної підготовки майбутніх фахівців.

Таким чином, змішане навчання є процесом поєднання традиційної моделі навчання із впровадженням сучасними цифровими технологіями, що дозволяє впровадження дистанційної взаємодії всіх учасників освітнього процесу та зручної мобільності суб'єктів навчання з метою оптимізації освітнього процесу та підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Юрків Я. І. Змішане навчання як форма ефективної організації професійної підготовки майбутніх соціальних працівників/соціальних педагогів. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. № 1(339), Ч. I, 2021. С. 265-279.
2. Bonk C., Graham C. *Handbook of blended learning: Global perspectives, local designs*. San Francisco, CA: Pfeiffer Publishing, 2005. URL: http://mypage.iu.edu/~cjbbonk/toc_section_intros2.pdf (дата звернення 10.092021).

ВИКОРИСТАННЯ СЕРВІСУ CLASSTIME У ПРОЦЕСІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Генсерук Галина Романівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри інформатики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
genseruk@tnpu.edu.ua

Гром'як Мирон Іванович

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри математики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
ghromjak@tnpu.edu.ua

Цифровізація освіти змінила процес та моделі освітньої діяльності, у якій з'явилися нові форми навчання. Змінилася також і роль педагога на партнера та консультанта, який використовує у своїй діяльності інтерактивні засоби навчання [1]. Вимога інтерактивності у використовуваних засобах і технологіях, як здатність взаємодіяти чи перебувати в режимі діалогу між учасниками освітнього процесу, стає важливою умовою організації самого процесу навчання та фактором підвищення його якості. Тепер досягнення освітніх результатів неможливе без використання інтерактивних засобів навчання, ефективність яких не піддається сумніву.

Інтерактивні засоби навчання, як правило, розглядаються у двох аспектах: технічні засоби (інтерактивні дошки, інтерактивні планшети, інтерактивні рідкокристалічні монітори, що мають додаткові функції цифрового планшета, системи інтерактивного опитування та ін.) та програмно-дидактичні інтерактивні засоби (електронні освітні ресурси, спрямовані на взаємодію та управління освітнім процесом). Яскравими прикладами, що дозволяють підвищити якість навчального процесу, є навчальні комп'ютерні презентації, навчальні програми, інтерактивні мультимедійні підручники та посібники, тести, інтерактивні тренажери, інтерактивні мультимедійні плакати, комп'ютерні моделі [2].